

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Hæreticis. Titvlvs II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

xit te præfente, nec reclamante, aut quicquam super hoc excipiente (infamiz inquisitione omiffa) ad veritatem eorumdem criminum inquirendam: processum hujusmodi ex eo quod non fuit infamia a primitus inquisitum, ulterius impugnare nequibus.

DE HÆRETICIS.

TITVLVS II.

CAP. I.

Propter crimē hæresis clericum in quibuscūq; sacris ordinibus constitutum, solus ejus Episcopus degradare potest. h. d. Dominicus.

Gregorius IX. Roman. Archiepiscopo, & suis suffraganeis.

Quoniam Episcoporum numerus ad degradationem clericorum à canonibus constitutus non potest de facili h. convenire: Concedimus, ut faceretatem vel alium clericum in sacris ordinibus constitutum (cum pro hæresi fuerit curia seculari relinquentis, aut perpetuo immutandus) convocatis Abbatibus, aliisque prelati & religiosi personis ac literatis sive dicecolis, de quibus expedire videbitur, ius solus possit Episcopus degradare.

CAP. II.

Excommunicationem incurrit sepelens scienter hæreticos, vel avum receptatores, defensores, vel fautores, nec absoluitur nisi exhibitis eorum corpora, loca vero privatur sepultura, hoc dicit usq; ad s. Inhibemus. Dom.

Alexander IV.

Quicumque hæreticos, credentes, receptatores, defensores, vel fautores eorum scienter presumptivum d. ecclesiasticam tradere sepulture, usque ad satisfactionem idoneam excommunicationis sententiæ se noverint e. subiacere. Nec absolutionis beneficium mereantur, nisi propriis manibus publice extumulentur, & proficiant h. hujusmodi corpora damnatorum. Et locus ille perpetuo careat sepultura.

Excommunicati debent laici publicè, vel occultè disputantes de fide. h. d. Dominicus.

Inhibemus quoque ne cuiquam laicæ personæ liceat publice, vel privatim de fide catholica disputare. Qui vero contra fecerit, excommunicationis laqueo innodetur.

Non valet promotio hæreticorum, seu credentium, fautorum, receptatorum, & defensorum eorum, nec filiorum suorum usq; ad secundam generationem, ad beneficia ecclesiastica, vel officia publica. h. d. Dom.

Hæretici autem, credentes, receptatores, defensores, & fautores eorum, ipsorumque filii & usque ad secundam generationem, ad nullum ecclesiasticum beneficium, seu officium publicum admittantur. Quod si secus actum fuerit, decernimus irritum & inane.

Trivati sunt habentes beneficia ecclesiastica ad preces hæreticorum: & inhabiles efficiuntur ad alia obtinenda, si scienter talia receperint. h. d. Dom.

Ad hæc quoscūq; viros ecclesiasticos, qui ad preces hujusmodi pestilentium personarum dignitates, personatus, & quacūq; alia ecclesiastica beneficia sunt adepti, ex nunc privamus taliter acquisitis: volentes, quod tales & habitus careant perpetuo, & si receperunt, illa scienter, ad alia vel similia nequaquam in posterum admittantur.

a Et qualiter probari debeat infamia alicujus, vide Romanum cons. 267. & Cardinalem cons. 3. de rest. b Nota hic quid propter difficultatem relaxatur iuri solemnitas: ut habet c. supr. eod. & l. i. §. si de vent. in post. not. Font. c Vide Innocentium in sum. de ecclesia l. 4. part. 2. cap. 2. d al. presumptivum. e al. noverint. f al. mereantur. g al. extumulent. h al. proficiant. i al. perpetuo. k vide Condissalvum trac. de bar. 9. 22. & reperitur Inquis. verb. de fili. l. al. receperint.

Nulla est emancipatio filiorum vel subditorum per hæreticos facta, etiam si postea eorum detegatur. h. d. Dominicus.

Illorum autem filiorum emancipationem, quorum parentes post emancipationem etiam hujusmodi apparuerint ipsam à via veritatis ad hæreticam superstitionis invium declinasse, nullius volumus esse momenti, velut factam de hominibus sui juris: cum dignum sit, ut propter tanti atrocitatem delicti, filii esse in parentum hæreticorum deserint potestate.

CAP. III.

Filii vel hæredes petentium in infirmitate suo hæreticorum consolationem, non admittuntur ad probandum, quod non sana mentis, vel perditam loquela susceperint, si constet, quod erant sana mentis, vel si prius suspecti, vel diffamati erant de hæresi: aliter admittuntur, scilicet per testes fide dignos, non suspectos. hoc dicit Dominicus.

Idem inquisitoribus hæresis pravitatis.

Filii, vel hæredes illorum, qui dum in ægritudine lecto decumberent, petierunt hæreticos consolatorios, ut ab eis per manus impositionem consolationem recipient secundum pessimam consuetudinem eorumdem, sicq; viam fuerint universæ carnis ingressi: ad probandum, quod ipsi defuncti consolationem illam, imo verius consolationem non a sanæ mentis effecti susceperint, vel post perditam jam loquelam (cum tamen moris sit (ut dicitur) apud eos, quod nullum tamen consolentur, qui non sit sanæ mentis, & memoriam habeat ordinatam) admitti non debent: si dum vivebant, diffamati erant de hæresi, vel suspecti, aut legitime constiterit, quod sanæ mentis existentes hujusmodi hæreticos petierunt. Alioquin admitti poterunt prædicti filii, vel hæredes ad probandum præmissa. Non tamen per uxores, filios, familiares, vel de suis aliquos, sed per testes alios fide dignos, & specialiter fidei zelatores.

CAP. IV.

Relapsi in hæresim sunt tradendi curia seculari, licet poeniteas eos, & ad fidem redeant: non tamen denegantur eis sacramenta poenitentia & eucharistia. h. d. Dominicus.

Idem eisdem.

Super eo h. quod scriptum legitur, Ecclesia nulli claudit gremium redeunt: quodque ij, qui post abjurationem erroris, vel postquam se proprii antistitis examinatione purgaverint, si deprehensi fuerint in abjuratam hæresim recidisse, seculari decernuntur iudicio sine ulla penitus audientia relinquendi: cum scriptura hujusmodi videantur sibi invicem adversari, quid tenendum sit per sedem edoceri Apostolicam postulatis. Nos itaque inquisitioni vestra de futurum nostrorum consilio respondemus, quod taliter deprehensus, etiam si (ut dictum est) sine ulla penitus audientia relinquendi sint iudicio seculari: si tamen postmodum poeniteant, & poenitentia signa in eis apparuerint manifesta, nequaquam sunt (humiliter petita) sacramenta poenitentia, ac eucharistia deneganda.

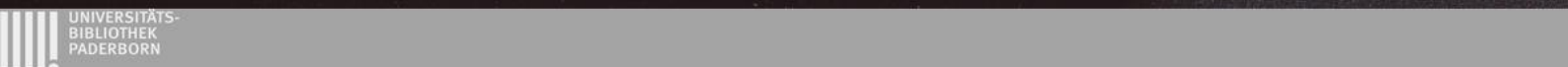
CAP. V.

Excommunicati, participes, & socii criminis, admittuntur in testes contra hæreticos, si sciunt verisimiliter veritatem deponere. h. d. Dom.

Idem eisdem.

In fidei favorem concedimus, ut in negotio inquisitionis hæreticæ pravitatis, excommunicati & participes, vel socii criminis ad testimonium admittantur: Præsertim in probationum altarum defectum, contra hæreticos, credentes, fautores, receptatores & defensores eorum, si ex verisimilibus conjecturis, & ex numero testium, aut personarum (tam deponen-

a Quod ex verbu & actibus probatur: ut in l. si eam dorem §. sin autem §. sol. mat. e. hoc habet. qd. dist. & legitimus §. dist. b Vide Zancho. trac. de hæres. 26.

tium, quam eorum contra quos deponitur) qualitate, ac aliis circumstantiis sic testificantes falsa non dicere, præsumantur.

CAP. VI.

Ordinarii, vel eorum delegati, & inquisitores sine pena excommunicationis facere habent executionem iustitiae contra hereticos, per habentes jurisdictionem secularem in loco: licet excommunicati sint, vel de facto tantum illam jurisdictionem possideant. h. d. Dom.

Idem eisdem.

Præsidentes a regimini alicujus regni, provinciae, sive loci (licet excommunicati, vel de facto tantum, & non de jure jurisdictionem habentes, ac eorum officiales ad requisitionem ordinariorum, vel delegatorum ipsorum, aut inquisitorum haereticæ pravitate, non valentium sine moris dispendio vel negotii periculo recursum habere ad superiores, qui legitime in locis ipsis possunt iustitiam exequi) possunt & debent contra hereticos, credentes, fautores, receptatores, & defensores eorum, iustitiam, & suum officium exercere. Nec requirentes huiusmodi excommunicatos, propter hoc sententiam excommunicationis incurrunt. Non tamen præsentibus prælatis, vel officialibus eorundem propterea in aliis casibus intelligatur concessum aliquid vel permiffum.

CAP. VII.

Excommunicatus propter contumaciam non respondens super haeresi, de qua erat suspectus, post annum damnatur, ut hereticus. h. d. Dominicus.

Idem eisdem.

Cum b contumacia (in causa præsertim fidei) suspicioni præsumptionem adiciat vehementem: si suspensus de haeresi vocatus a vobis, ut de fide respondeat, excommunicationis vinculo (pro eo quod parere subterfugit, aut contumaciter se abientat) per vos fuerit innodatus, quam si e per annum animo sustineat pertinaci, extunc velut hereticus condemnatur.

CAP. VIII.

Abjurans in iudicio haeresim propter vehementem præsumptionem, si iterum labitur (licet non fuisset probatum plene) relapsus dicitur: secus si leviter erat præsumptus. h. d. usq. ad 4. Eum vero, Dominicus.

Idem eisdem.

Accusatus de haeresi vel suspectus, contra quem de hoc crimine magna & vehemens suspicio orta erat, si haeresim in iudicio abjuravit, & postea committit in ipsa, censeri debet quadam juris fictione relapsus: licet ante objuratorem suam, haeresis crimen plene probatum sit contra ipsam.

Si autem levis & modica suspicio illa fuerit d, (quancquam ex hoc sit gravior puniendus) non tamen debet in haeresim relapsorum poena puniri.

Culpabilis in uno articulo haeresi, generaliter postea abjurando, relapsus dicitur, si committit etiam in alium articulum separatim. h. d. Dom.

Eum vero, qui in una haeresis specie vel secta committit, aut in uno fidei articulo, seu ecclesiae sacramento erravit, & postmodum haeresim simpliciter vel generaliter abjuravit, si extunc in aliam etiam haeresis speciem sive sectam, aut alio articulo seu sacramento committat, volumus, ut relapsus in haeresim, iudicari.

Qui post abjuratorem haeresi, de qua convictus fuerat, vel post ea convinctus, falso vel verbo haeretici communicat in rebus hic prohibitis, relapsus dicitur. h. d. Dom.

Ille quoque, de cuius lapsu in haeresim ante abjura-

tionem, constiterat, vel nunc constat, si post illam haereticos acceptet a, deducat, visitet, sive alloquet, aut dona vel munera eis donet, vel mittat, seu favorem eis impendat, qui excusari non possit etiam sine adorantibus, (ut verbis vestris utamur) merito debet iudicari relapsus cum illum ex b approbata a se prius erroris consequentia non sit dubium id fecisse.

Testis in causa haeresi falsum deponens, licet perjurus sit, post dicendo contrarium: dum tamen ex indicio constat dictum non corruptionem, sed veritatem continere. h. d.

Licet verò perjuri à testimonio, etiam post poenitentiam, repellantur, si tamen ij, qui coram inquisitoribus jurantes, tam de se, quam de aliis super facto haeresi dicere veritatem, eam celando dejerent, & postmodum velint corrigere dictum suum, contra se ac alios suos complices deponendo: cum crimen huiusmodi sit exceptum, si ex manifestis indicis apparuerit, tales non animi levitate, aut odii fomite, seu corruptione pecuniae, sed talis fidei orthodoxae dictum suum velle corrigere, ac modo (quae prius tacebant) revelare in favorem fidei (sibi illud obstitat) stari debet, tam contra se, quam contra reliquos, attestacionibus eorundem.

Inquisitores super haeresi deputati, non se intromittant de devocionibus vel fortibus non sapientibus haeresim manifestam. h. d. Domini.

Sane cum e negotium fidei (quod sanctae privilegium existit) per occupationes alius non debeat impedi: pestis inquisitores haereticæ a sede Apolthica deputati, de divinationibus, aut sortilegiis (nisi haereticis scaperent manifestè) intromittere se non debent, nec ponere talia exercentes, sed eos relinquere suis iudiciis puniendos.

Inquisitores haeresi de questionibus usurarum si intromittant non possunt. h. d.

De questionibus praeterea usurarum motu, & contra illos, quibus restitutionem usurarum in poenitentia pro haeresi crimine injunxerunt, ac illi se & sua ad hoc faciendum in iudicio ecclesiae obligant, intromittere se non possunt: ne per causas huiusmodi offendiculum negotio fidei præparetur.

Inquisitores possunt compellere haereticos fautores haeresi (qua tamen haeretici non erant) ad implendum poenitentiam suam in bonis temporalibus: secus si mortuus sint antequam poenitentiam injuncta. h. d. Dom.

Si verò d pro iis, quae in haeresi, receperunt offendendo haereticos, seu eis favendo, non tamen contra haereticos, quis commiserit, sub obligatione poenitentiae suorum inquisitoribus se adstrinxit ad recipiendam poenitentiam & complendam, & ea licet poenitentiam tamen peracta decessit: si per huiusmodi poenitentiam onus impositum fuerit proficiens ad salutem, in bonis ejus temporalibus exequendum, ad complementum ipsius per inquisitores cogi debent haereticos, vel alii ad quos cum suo onere bona huiusmodi devenerunt. Porro, si propter huiusmodi haereticorum receptionem, defensionem, seu favorem, quis ad faciendam poenitentiam, quam inquisitores ipsi injungere vellent, bona sua obligaverit eisdem, & antequam ea poenitentia iniungeretur, decesserit: ejus haereticis non est satisfactio pro extincto jam crimine injungenda.

Post mortem haeretici declarari potest eum haereticum fuisse, ad finem confiscandi. Dom.

In eoverò casu, quo haereticos ad successorem non debent ob haeresim sui auctoris admitti, non obstantibus, quòd auctore ipso vivente hoc non fuerit (interveniente ipsius morte) per sententiam declaratum a, ad

a Vide gl. fin. in c. 1. de offi. vicarii hoc eod. lib. & Gondisfalvum tract. de har. & g. 19. b de intellectu vide Albertinum tract. de agros. assert. q. 30. num. 73. c Distio. si deest in antiquioribus codicibus etiam impressis, & series orationis indicat abesse oportere. d al. sui.

a Al. recepti. b al. approbati. c Vide Zachariam tract. de haeret. c. 22. d In vetustioribus cod. ita: si vero in ha. & c. ad occupationem. confisca-

confiscationem bonorum post mortem ejusdem nihilominus procedatur.

Clerici inquirentes testes, ne inquisitores veritatem investigent, puniri possunt per eos: Et religiosi graviter puniuntur, hoc dicit Dominicus.

Sacerdotes insuper, & alii clerici qui negotium inquisitionis instruendo citatos hæreticos, vel eorum credentes de celanda veritate, vel dicenda falsitate, seu eos indebitè liberando inventi fuerint impedire (cum non sit dubium eos a ipsa facere in favorem hæreticæ pravitatis) per inquisitores à talibus compesci possunt, & poena debita castigari, tam per captionem personarum, quam aliâ, prout culpa exegit delinquentis. Religiosi etiam sunt immutationis poena, vel alia graviter puniendi quam seculares, si inventi fuerint in hæresi, vel consimilibus deliquisse.

CAP. IX.

Non valent statuta per qua inquisitoribus hæresis officium impeditur, vel retardatur.

Vrbanius IV.

Statutum è civitatis, castri, villæ, vel alterius loci, super quod negotium inquisitionis hæreticæ pravitatis, directè vel indirectè (ne in eo liberè procedi valeat) contigerit impediti, vel quomodolibet retardari, nullius existerit firmitatis: ipsiusque civitatis vel loci dominum, potestatem, capitaneum, consules, vel rectores, per quem vel quos eadem civitas, seu locus regitur, quocumque nomine censeantur, ad statutum hujusmodi loci directè, vel ejus vicario, aut inquisitori, seu inquisitoribus labis præfate, sine moræ dispendio exhibendum: & si tale inventum fuerit, revocandum omninò, vel saltem eatenus moderandum, quòd per illud inquisitionis processus non impediatur, vel aliquatenus retardentur, per censuram ecclesiasticam decernimus compellendos.

CAP. X.

Officium inquisitoribus hæresis morte concedentis non expirat: etiam quoad negotia prius non cepta vel exorta. h. d.

Clemens IV. inquisitoribus hæreticæ pravitate.

NE è aliqui dubitationem sollicitam excitantes in dubium revocent, an officium inquisitionis hæreticæ pravitatis sollicitudini vestræ intra certos limites ab Apostolica sede commissum, expiret per mortem Romani Pontificis, qui commisit: Præsenti declaramus edicto, ipsum officium non solum quoad negotia vivente mandatore incepta, imò etiam, quoad integra & non cepta, & quod plus est, quantum ad ea quæ tunc nequam emerferant, in favorem fidei post committentis obitum perdurare.

CAP. XI.

Informat inquisitores ad Deum, ut ejus timorem hominum metui anteponant, in procedendo simul vel separatim contra hæreticos & suos fautores: Et etiam in eos absolvendo cum voce redierint.

Idem existens.

UT d officium inquisitionis contra hæreticos in provincia, in qua vobis idem officium est commissum auctoritate Apostolica possitis efficacius adimplere, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, qua-

a Alii. ita: ipsi ea facere, &c. b Concordat rescriptum Innocent. IV. in cap. ad extirpanda. s. ceterum teneatur. Et aliud rescriptum Alex. IV. incip. implacida relato, qua habetur impressa in bullariis litterarum Apostolicarum pro officio sanctissimæ inquisitionis. c Vid. Dec. in ea causam matrimonii. extr. de offic. deleg. & A. relatum tract. de hæret. n. tabili. s. d Concordat rescriptum Urbani IV. incip. licet ex omnib. vide, hoc capitulum accipiet lucem. habetur impressum in bullariis litterarum Apostolicarum pro officio sanctissimæ inquisitionis.

tenus ubique in præfata provincia simul vel separatim aut singulariter (prout negotii utilitas suadebit) contra hæreticos, credentes, receptatores, fautores, & defensores eorum, necnon contra infamatos de hæresi vel suspectos, juxta sanctiones canonicas (hominum metu, divinoq; & timore proposito) procedatis. Si verò aliquis ex prædictis hæreticæ labe primitus abjurata, redire voluerit ad ecclesiæ unitatem: ei juxta formam ecclesiæ absolutionis beneficium impendatis, & injungatis eidem quod injungi talibus conluerit: proviso soleret, ne simulata conversione redeant fraudulenter, & vos (imò seipsos) fallentes sub agni specie lupum gerant.

Instruct inquisitores in modo examinationis testium, & in personis, qua testificata scribere debeant. h. d.

Verum, quia in tam gravi crimine cum multa oportet cautela procedi (ut in reos sine ullo proferatur errore dura ac dignè severitas ultionis) volumus & mandamus, ut in examinatione testium, quos recipi super crimine prædicto, ipsumque contingentibus oportuerit, adhibeatis duas religiosas & discretas personas: in quarum præsentia per publicam (si commodè potestis habere) personam, aut per duos viros idoneos, fideliter eorundem depositiones testium conscribantur. Ad conscribendas & quoque hujusmodi depositiones testium, & ad faciendum omnia, quæ in commissio vobis officio ad scribendum, seu tabellionis officium pertinent, teneri discretè præcipimus, cum per vos fuerint requisiti, omnes & singulos vestri ordinis fratres, qui dum essent in seculo tabellionatus officium habuisse aut exercuisse noscuntur: & illos etiam, quibus idem tabellionatus officium ratione præfati negotii fidei fuit Apostolica sede commissum, & in posterum committetur: concedentes hujusmodi fratribus, necnon & aliis religiosis quibuslibet, qui similiter dum essent in seculo, tabellionatus officium habuerunt & exercuerunt, quibusvis etiam clericis secularibus officium ipsum habentibus (etiam si iidem fratres religiosi & clerici sint in sacris ordinibus constituti) exercendi liberè officium ipsum quoad præmissa, non obstantè statuto aliquo contrario canonis vel ordinis, quocumque, valato munimine, potestatem.

Instruct inquisitores circa personas, per quas impediri possent, vel deferri inquisitioni negotium. h. d.

Compescendi præterea monitione præmissa per censuram ecclesiasticam appellacione postposita, prædicatores quasuarios d (ubi contigerit pro inquisitionis seu fidei negotio congregationem fieri, vel aliàs eidem negotio, quomodolibet ex hoc impedimentum aliquod afferri) à prædicationis officio, quod ad ipsos nullatenus pertinet (quorum interest tantum charitativa subsidia suppliciter petere, ac indulgentiam si fortè habent exponere) liberam vobis & singulis vestrum concedimus auctoritate præsentium facultatem. Denique, ut circa præmissa plenè vobis & singulis vestrum coercitionis expedita & inviolabilis adit auctoritas, volumus, ut ea omnia viriliter exequamini (si opus fuerit) invocato auxilio brachii secularis, contraditores per censuram ecclesiasticam appellacione postposita compescendo. Non obstantibus aliquibus privilegiis vel indulgentiis quibuscumque personis cujusvis conditionis, dignitatis vel gradus, religionis vel ordinis, comitatibus e, vel universitatibus civitatum & locorum specialiter, vel generaliter sub quacunque

a Leg. divino timore postposito. b Vid. refer. Alexand. IV. incip. ne commissis. Et rescriptum Pii IV. incip. pastoralis officii cura. habentur impressa inter litteras Apostolicas pro officio sanctissimæ inquisitionis. c Alias, ita: habuerint & exercuerint. d Prædicatores quasuarios omninò sustulit. Concil. Trident. sess. 2. de reformatione, cap. 2. & ult. & sess. 21. de reformatione, c. 9. e In manus legitur, communitatibus.

verborum expressione vel forma à memorata sede concessis, vel in posterum concedendis, cum ex huiusmodi, vel aliis privilegiis, vel indulgentiis nullum vobis in tantæ pietatis negotio velimus obstaculum interponi: & constitutione de duabus dietis edita in concilio generali. Statuimus insuper, ut potestas, capitaneus, seu rector, vel consules, seu quivis alii, qui civitati præsumunt, vel loco alteri ad præsens, aut præteritum a in futurum, ad requisitionem dioecesanorum, vel vicariorum suorum, seu inquisitorum hæreticæ pravitatis, jurent præcisè attendere inviolabiliter & b observare, ac facere à suis subditis observari toto tempore sui regiminis, in terris suæ jurisdictioni regiminivè subiectis, constitutiones contra hæreticos, credentes, receptatores, fautores, & defensores eorum, ipsorumque filios & nepotes à sede apostolica promulgatas, ac etiam approbatas, quas, qui jurare noluerit, & servare, ut infamis, & tanquam hæreticorum fautor, ac de fide suspectus officio & honore sui regiminis spoliatur: nec ulterius potestas, capitaneus, consul, vel rector habeatur in aliquo, aut de cætero in e aliquam dignitatem, vel officium publicum ulterius assumatur: & quæ ut potestas, ballivus, consul, vel rector fecerit, nullam obtineant firmitatem.

CAP. XII.

Comprehendit ista decre. plura vitia pro expediendo officio inquisitorum. dat enim ei potestatem committendi citationes, & sententiarum denunciationes. dat potestatem vocandi peritos, clericum & populum, ut eis assistant. dat potestatem procedendi contra illos, qui de sua in aliam provinciam se transfulerunt. dat potestatem repetendi libros & processus, committendi & mitigandi penas, privandi & privatis annuendi officii & honoribus hæreticos, fautores, & defensores eorum: statamen quid hoc fiat de dioecesanorum, vel vicariorum suorum consilio: nisi idem scienter aliquibus beneficiis contulerint, h. d. Ioan. Aud.

Bonifacius VIII. Inquisitoribus hæreticæ pravitatis.

UT à commissi vobis officii debitum utilis & uberior exequamini, sanctæ memoriæ Innocentii, Alexandri, & Clementis prædecessorum nostrorum vestigiis inherentes, vobis & vestrum singulis committendi citationes & denunciationes sententiarum, quas in quolibet hæreticos, credentes, receptatores, defensores, & fautores eorum tuleritis. Advocandi quoque prout expedierit, peritos quoslibet, ut vobis assistant, & in huiusmodi ferendis sententiis præbeant consilium opportunum, ac eis, quod super his vobis humiliter pateant, in virtute obedientiæ injungendi. Convocandi etiam clericum & populum civitatum, castrorum, aliorumque locorum (psour dicto negotio fidei videritis expedire.) Et contra illos, quos in provincia, in qua vobis inquisitionis officium est commissum, hæreticæ criminis confiteri commisisse (licet ad alias partes se transferendos duxerint) procedendi. Necnon faciendi à quibuslibet assignari vobis libros, seu quaternos, & alia scripta in quibus inquisitiones factæ, ac processus per quoscumque auctoritate sedis Apostolicæ, vel legatorum ejus habitis contra hæreticos continentur: & illorum, qui veteris mandatis obediens humiliter stant propter hæresim in carcere vel muro reclusi, penam unâ cum prelati, quorum jurisdictioni subsunt mitigandi, vel mutandi, cum videritis expedire: Privandi præterea, vel privatos nunciandi dignitatibus ac aliis beneficiis ecclesiasticis de dioecesanorum, vel eis absentibus vicariorum suorum consilio, & officiis publicis, ac honoribus quibuscumque.

a al. præstuerint. b al. ita: & servare. c al. ad aliquam. d Vid. rescriptum Urban. 1 V. incip. licet ex omnibus. s. ut ergo extas impressam inter litteras Apostolicas pro officio sanctissime inquisitionis.

eisdem hæreticos, credentes, receptatores, & defensores ipsorum, eorumque filios & nepotes plenam concedamus facultatem. Sunt autem dioecesani in privando tales, vel nunciando privatos beneficiis huiusmodi, requirendi. Nisi forte constaret legitime, quod iidem scienter huiusmodi personis eadem beneficia contulerint: tunc enim eos in his requirendos non esse censuimus, sed potius à suo iudice puniendos.

CAP. XIII.

Christiani ad Iudaismum transierunt & redeunt, hæretici putantur. h. d. secundum Zen.

Idem.

CONTRA Christianos, qui ad ritum transierunt, vel redierunt Iudæorum (etiam si huiusmodi redeunt, dum erant infantes, aut mortis metu, non tamen solute, aut præcisè coacti baptizati fuerunt) etiam tanquam contra hæreticos, si fuerint de hoc confessi, aut per Christianos, seu Iudæos convicti. Et sicut contra fautores, receptatores, & defensores hæreticorum, sic contra fautores, receptatores, & defensores illorum etiam procedendum.

CAP. XIV.

Nep. constentur dotes uxorum innocentium pupæ hæresim maritorum. h. d. secundum Zen.

Idem.

DECRETUM FELICIS RECORDATIONIS INNOCENTII PAPÆ IV. quod propter hæresim maritorum, uxorum catholicarum dotes non debeant confiscari. Quod intelligendum fore censuimus, nisi forte mulieres ipsæ cum viris matrimonia contraxissent, quos hæretici tunc sciebant.

CAP. XV.

Filii hæreticorum usque ad secundam lineam paternam, ad primam vero maternam, sunt inhabiles ad beneficium ecclesiasticum, vel officium seculare, si patres aut matrem ecclesiæ renunciarint non fuerint. h. d. secundum Dm.

Idem.

STATUTUM FELICIS RECORDATIONIS INNOCENTII & ALEXANDRI. præd. nost. ne videlicet hæretici, credentes, receptatores, defensores, & fautores eorum, ipsorumque filii usque ad secundam generationem ad aliquod beneficium ecclesiasticum, seu publicum officium admittantur, quod si secus actum fuerit, sit irritum & inane. Primum & secundum gradum per paternam lineam comprehendere declaramus: per maternam vero ad primum tantum volumus hoc extendi. Hoc sane de filiis & nepotibus hæreticorum credentium, & aliorum hæreticorum, qui tales esse, vel tales etiam decessisse probentur, intelligendum esse videtur: non autem illorum, quos commendatos esse constiterit, & reincorporatos ecclesiæ unitati, & pro culpa huiusmodi ad mandatum ecclesiæ penitentiam recepisse, quam ipsi vel jam perfecerunt, vel humiliter professuissent ejus inhiisunt, vel parati facti sunt ad recipiendam eandem.

CAP. XVI.

Inquisitor Papa super hæresi, sine speciali mandato non inquirat contra Episcopos, sed si eum culpabilem fuerint, nunciabit Papa. h. d. Ioan. Aud.

Idem.

INQUISITORES à hæreticæ pravitatis ab Apostolice sedis alio vel aliis quibuslibet deputati, de huiusmodi crimine inquirere contra Episcopos nequeant, aut ejus prætextu procedere contra eos. Nisi in literis commissionis Apostolicæ, quod hoc possint, contineatur expressè. Si tamen inquisitees ipsi Episcopos, vel alios superiores prelatos sciverint & invenerint circa crimen

a ut est. b Verbum, est, deest in manuscr. c Vid. Zacharium tract. de hæret. cap. 25. d Vid. Conc. Trident. sess. 14. de reserem. cap. 3. & reperitur inquisitorum, verbo Episcopos. hære.

hæreticos commisisse, aut eos de hoc diffamatos existere, vel suspectos; id tenebuntur sedi Apost. nunciare.

CAP. XVII.

Non derogatur ordinariis super processu hæreticorum, licet Papa generaliter alteri deleget. Et super eodem facto Episcopus & inquisitor possunt procedere communiter vel divisim, vel proferre sententiam, in qua si discordant, debent Papa referre. Et Episcopi qualitercumque procedant, debent servare modum inquisitoribus impositum. h. d. Dominus.

Idem.

Per hoc, quod negotium hæreticæ pravitatis alicui vel aliquibus ab Apostolica sed. generaliter in aliqua provincia, civitate, vel diocesi delegatur, diocesanis Episcopis, quin & ipsi auctoritate ordinaria, vel delegata (si habent) in eodem procedere valeant, nolumus derogari. Verum, ut dictum inquisitionis negotium efficacius, melius, utiliusque procedat, concedimus, quod per Episcopos ipsos, & per inquisitores de facto eodem inquiri valeat communiter vel divisim: & si divisim processerint, teneantur sibi invicem communicare processus, ut per hoc possit melius venire: & nisi hoc casu inquisitores in sententiæ prolatione diocesanis vel contraxerint deferendum, per utroque simul sententia proferatur: in qua ferenda, si non convenierint, per utroque negotium sufficienter instructum ad sedem Apost. remittatur b. Sive autem ordinaria, sive delegata Episcopi potestate procedant, illum in procedendo modum observent, quem inquisitores possunt & debent per jura communia, vel per speciales concessionis, seu ordinationis sedis Apostolica observare.

CAP. XVIII.

Episcopi & inquisitoribus hæresis non resistant, sed omnino parenti domini temporales, & de eo crimine non cognoscant: alias prout dicitur hic, puniuntur. h. d. secundum Zen.

Idem.

Ut inquisitionis negotium contra hæreticam pravitatem, ad Dei gloriam & augmentum fidei nostri is temporibus prosperetur, leges & quasdam per Federicum olim Romanorum Imperatorem, tunc in devotione Romanæ persistentem ecclesie, promulgatas (quatenus Dei, & ecclesie sanctæ lux honorem promonent, & hæreticorum exterminium consequuntur, & statutis canonicis non obstant) approbantes & observari volentes: universas seculi potestates & dominos temporales, & provinciarum, terrarum, civitatum, aliorumque locorum rectoris, quibuscumque dignitatibus vel officiis, aut nominibus censeantur, requirimus & monemus, ut sicut reputari cupiunt & haberi fideles, ita pro defensione fidei diocesanis Episcopis & inquisitoribus hæreticæ pravitatis, à sede Apostolica deputatis, aut in posterum deputandis, parent, & intendant hæreticorum, excedentium, captorum, receptatorum, & defensorum ipsorum investigatione, captione, ac custodia diligenti, cum ab eis fuerint requisiti: & ut præfatas personas in potestatem, seu carcerem Episcoporum, aut inquisitorum dictorum, vel ad locum, de quo ipsi vel aliqui ex eis mandaverint, intra eorundem dominorum potestatem, vel rectorum districtum ducant, vel duci faciant sine mora: ubi per viros catholicos à præfatis Episcopis, seu inquisitoribus, vel eorum aliquo deputatos sub acta & diligenti custodia teneantur, donec eorum negotium per ecclesiæ iudicium terminetur. Utque de hæreticis à diocesa no Episcopo vel inquisitore, seu inquisitoribus condemnatis, præfati potestates, domini temporales, sive rectoris, vel eorum officiales, seu nuncios sibi reli-

a Declaratur hoc ca. per extravag. Benedicti, incip. ex eod. hæreticis de hæ. b Vid. Zauchin. tract. de hæ. c. 11. & reperitur in Inquis. verbo Episcopus. 9. quando Episcopus. c Vid. Bart. in l. Avel. §. item que sit. ff. de li. leg. in causa. ff. de pro. hære. c. cum venerabilis, de excepti. Font.

quos statim recipiant indilate animadversione debita puniendos: non obstantibus appellationibus, seu proclamationibus prædictorum nequitæ filiorum: cum tam secundum ordinationem prædecessorum nostrorum, quam secundum legem Imperialem, appellationis & proclamationis beneficium expresse sit hæreticis & credentibus, ac eorum receptatoribus, fautoribus & defensoribus interdictum. Prohibemus quoque districtius potestariis, dominis temporalibus, & rectoribus, eorundemque officialibus supradictis, ne ipsi de hoc crimine (cum merè sit ecclesiasticum) quoquo modo cognoscant vel iudicent, sive captos pro eodem crimine, absque dictorum Episcoporum sive inquisitorum, aut saltem alterius eorundem licentia, vel mandato à carcere liberent, aut executionem, sibi pro huiusmodi crimine à diocesa no vel inquisitoribus, seu inquisitore injunctam, promptè (prout ad suum spectat officium) facere seu adimplere detrectent: vel alias diocesanorum, aut inquisitorum iudicium, sententiam, seu processum, directè, vel indirectè impedire præsumant. Si quis verò de prædictis potestariis, dominis temporalibus, rectoribus, vel eorum officialibus, seu ballivis, contra prædicta fecerit, aut præfata fidei negotio sepefatis diocesa no Episcopo vel inquisitoribus incumbenti se opponere forte præsumpserit, vel ipsum aliquatenus impedire, nec non & qui scienter in prædictis dederit auxilium, consilium, vel favorem, excommunicationis se noverit mucrone percussurum: quam si per annum animo sustinuerit pertinaci, extunc velut hæreticus condemnatus.

CAP. XIX.

Bona hæreticorum, ipso iure sunt confiscata: quod probatur triplici argumento legali. Sed apprehensio bonorum fieri non debet per dominum seculares, nisi prius pronuntiatum fuerit super crimine per iudicem ecclesiasticum, que hoc possit. lo. An.

Idem.

Utrum secundum leges civiles, nefarias, nature contrarias, incestas nuptias contrahentes, eorum suorum dominium rerum perdant: & mulier humanam legem transgrediens, & (præsertim parentibus suis non consentientibus) raptoris a nuptias eligens, bona omnia, quæ per legem sibi obveniant à rapitore, ac aliis consortibus raptus, ipso iure amittat: certoque casu deferantur in fiscum. Ac etiam illicitas species transvehens, aut rerum velearum professionem & omittens, eorundem specierum & rerum proprietate hoc ipso privetur, & fisco rerum & specierum dictarum proprietates acquiratur. Bona hæreticorum (qui gravius, horribilius, ac detestabilius, quam prædicti delinquant) ipso iure de fructuum nostrorum consilio decernimus confiscata. Confiscationis tamen huiusmodi executio, vel bonorum ipsorum occupatio fieri non debet per principes, aut alios dominos temporales (juxta Gregorii Papæ prædecess. nost. declarationem) antequam per Episcopum loci aliam personam ecclesiasticam, quæ super hoc habeat potestatem, sententia super eodem crimine fuerit promulgata.

CAP. XX.

In causa hæresis proceditur simpliciter & de plano, & dista testium & accusatorum non publicantur, si periculum timeatur. h. d. secundum Zen.

Idem.

Tacuta quædam felicitis recordationis, Innocentii, Alexandri, & Clementis prædecessorum nostrorum, quibusdam declaratis & additis, recensentes: concedimus, quod in inquisitionis hæreticæ pravitatis nego-

a Vid. Concil. Trident. sess. 14. de refor. matrim. c. 8. b edit. professionem.

cio procedi possit simpliciter & de plano a, & absque advocatorum ac judiciorum strepitu & figura. Iubemus tamen, quod si accusatoribus vel testibus in causa haresis intervenientibus seu deponentibus (propter potentiam personarum, contra quas inquiritur) videant Episcopus vel inquisitores grave periculum imminuere b, si contingat fieri publicationem nominum eorumdem: ipsorum nomina non publicè, sed secretò coram diecesano Episcopo, vel eo absente ipsius vicario, quando inquisitores procedunt: quando verò procedit Episcopus, coram inquisitoribus, si haberi commodè possit copia eorumdem: ac nihilominus sive Episcopus, sive inquisitores processerint, aliquibus aliis personis providis & honestis, jurisque peritis (quas ad hoc vocari, & eis per eorum processum super quo deliberandum est seriòse manifestari, ac integraliter explicari, & de ipsorum consilio ad sententiam vel condemnationem procedi volumus) exprimentur: sicque (non obstante, quòd illis contra quos huiusmodi deposuerunt, nomina ipsorum non fuerint publicata) adhibeatur ad cognitionem iudicis instruendam plena fides depositionibus testium eorumdem. Et ut eorundem accusatorum & testium periculis efficacius occurratur, & cautius in inquisitionis negotio procedatur: presentis constitutionis auctoritate permittimus, quòd Episcopus vel inquisitores secretum possint indicare illis, quibus (ut præmissum est) processum huiusmodi explicabunt: & in eos si arcana consilii, seu processus, sibi sub secreto ab eisdem Episcopo, vel inquisitoribus patefacta, præter eorum licentiam aliis patefecerint, excommunicationis sententiam, quam ex secreti violatione ipso facto incurant (si eis expedire videbitur) promulgare: sic tamen, quòd inquisitores Episcopus, vel Episcopus inquisitores non excommunicent hac de causa, sed Episcopi ex injuncto ex hunc à nobis sub virtute sanctæ obedientiæ districto præcepto ad secretum huiusmodi teneantur. Cessante verò periculo supradictò, accusatorum & testium nomina (prout in aliis fit iudiciis) publicentur. Ceterùm in his omnibus præcipimus, tam Episcopos, quàm inquisitores puram & providam intentionem habere, ne ad accusatorum vel testium nomina suppressenda, ubi est securitas, periculum esse dicant: nec in eorum discrimen securitatem asserant, ubi tale periculum immineret, super hoc eorumdem conscientias onerantes. Constitutiones verò, ordinationes, & mandata alia prædecessorum nostrorum in negotio hæreticæ pravitatis facta, concessa, seu etiam ad consulta responsa, quæ constitutionibus suprâ scriptis & super eadem editis pravitare non obviet, in suo volumus robore permanere.

DE SCHISMATICIS.

TITVLVS III.

CAP. I.

In prima parte ponit arengam usque ad vers. videlicet. in qua dicit, quòd Columen. Iacobus & Petrus olim cardinales, & filii Joannis, fratres filices dicti Petri dicitur expectati noluerint ad cor redire, sed in profundum malorum descendentes sua a gravabant debita: quare varias penas tulit in eos, quas ad certitudinem presentium & memoriam futurorum hic inserit. Secundo ponit po-

a De ista clausula vide Lanfrancum Clem. sæpe. in num. 1, 2, 3. & ibi alios Doct. & Bari. in extravog. ad reprimendum. in verbo Summarie. b Hodie sæpe presumitur imminere tale periculum, & ideo indistinctè solet observari, ut in crimine hæresi, nunquam publicentur nomina accusatorum vel testium, vide extravog. Innoc. Papa. quam offeri Repertorium inquisitorum, verbo, nomina. c Dicitur, per, deest in manuscriptis codicibus. d In antiquioribus legitur constanter, supradictis.

nas, quas protulit in ipsi Iacobum & Petrum ad vers. contrariatus. Ibi tertio panis penas, quas tulit contra filios & posteros dicti Joannis usq. ad vers. omnem. Ibi quarto imponit penas in, qui de cetero deliberat dictis Iacobum & Petrum pro cardinalibus habiturum, vel eis vel predictis natis Joannis favorem præbuerint: usq. ad vers. hoc & alia. Ibi quinto & ultimo satisfiat, innovat, & confirmat predicta, & ea præcipit inviolabiliter observari: & iacturantes excessibus puniri similibus panis in posterum. hoc dicit. Iacobus & Petrus.

Bonifacius VIII.

AD succidendos infructuosos palmites pestiferos & nocivos, quos (quasi ficus fatua) domus de Columna produxit, necientes in semina iustitiæ dirigere gressus suos, ad cor reverti, & agere penitentia dignos fructus, licet diutius expectatos Iacobum videlicet de Columna, & Petrum nepotem ipsius, olim sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinales, & filios quondam Joannis de Columna, fratris dicti Iacobi, & patris Petri præfati, posteros & sequaces eorum) in virtute alissimum exurgentes, spiritualiter & temporaliter, contra eos duximus procedendum. Consequenter dictis Iacobo & Petro, descendentes in profundum malorum, & molientibus in consutilem tunicam Domini, sanctæ videlicet ecclesiæ, scindere unitatem, & gladium acuentibus linguas suas, & prorumpentes, non tam in verba & blasphemias & schismatis, quam insana, quæ in scriptis redacta sub sigillis, quibus antequam essent depositi utebantur, per urbem & diversâ mandata climata destinaverunt, æstimantes loquacitatem facundiam, & maledicere conscientia bonæ signum, & conficta materia disputandi, quia veritate non poterant, non saltem lacerare concivici præsumptionem: quorum dicta licet possemus superiori assertionem convincere, & lucidioribus rationibus confutare, duximus eorum latratibus non dare responsum, ut contrita eorum rabies, auctoritate sonora præfidentis in supremo iudicio solto frangeretur, & patens veritas per se ipsam veniret in publicam notionem, nostrumque silentium in supplicium eis foret, processus tamen contra ipsos & alios fecimus successive varios, diversis que temporibus, spiritualibus & temporalibus penas & sententias continentes & multas: quorum (quia totum tenorem constitutionum in presentem inferere longum esset) ex eis quædam compendiosè collata huic nostræ constitutioni duximus inferenda, ad certitudinem presentium, & memoriam futurorum: videlicet, quòd ex causis, quæ rationabiliter nos impediunt, de fratrum nostrorum consilio deposuimus dictos Iacobum & e Petrum à cardinalatibus eiusdem ecclesiæ, & ab omni cardinalatus commodo & honore, & ipsosque iudicavimus schismaticos & blasphemos, & tanquam hæreticos puniendos expositis penis eorum à fidelibus capiendis, omnibus beneficiis, officiis, honoribus, dignitatibus, & prælaturis perpetuò privatis eosdem, & reddentes inhabiles ad habenda: cunctis eorum bonis mobilibus & immobilibus, iuribus & iurisdictionibus publicatis. Contra natos insuper & postereros dicti Joannis spiritualiter & temporaliter duximus multipliciter procedendum, eorum bonis & iuribus publicatis, & confiscatis, ipsisque posteris dicti Joannis per masculinam & femininam lineam descendentes indignis perpetuò redditus ad cardinalatus honorem, & quolibet officia, beneficia, & ministeria in ecclesia memorata vel ejus curia: alibi verò usque ad quartam generationem. Omnem personam presentem & futuram cujuscunque fuerit præminentia, con-

a Hujus appellatione non veniunt bastardi, de Arch. Phil. dicit. sup. tit. prox. c. statutum. adde. gl. in Cle. 1. de cap. Ni. de Vital. in tract. de success. ab intest. Font. b al. ita: in verba blasphemias & schismatica. c Vid. l. si servus. 4. plurimum. ff. si quis caus. & l. demonstratio. ff. de condit. & demonst. Font. ditionis.

